

NYÍREGYHÁZA MEGYEI JOGÚ VÁROS

KÖZGYŰLÉSÉNEK

121/2015. (V. 28.) számú

h a t á r o z a t a

**az Önkormányzat gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról
szóló beszámoló elfogadásáról**

A Közgyűlés

az Önkormányzat gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról szóló beszámolóját
elfogadja.

k.m.f.

Dr. Kovács Ferenc
polgármester

Dr. Szemán Sándor
címetes főjegyző

Erről értesülnek:

- 1.) A Közgyűlés tagjai
- 2.) A címetes főjegyző és a Polgármesteri Hivatal belső szervezeti egységeinek vezetői
- 3.) Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztálya

Melléklet a 121/2015.(V.28.) számú határozathoz:

Bevezetés

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 96. § (6) bekezdése értelmében a helyi önkormányzatnak a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatai ellátásáról minden év május 31-ig átfogó értékelést kell készítenie. Az értékelés tartalmazza mindazokat a követelményeket, melyeket a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10) Korm. rendelet 10. számú melléklete előír az önkormányzatok számára.

Az értékelés a fentiek alapján bemutatja

- a település demográfiai mutatóit, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira;
- az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítására vonatkozó adatokat;
- az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátásokat;
- a felügyeleti szervek, illetve a működést engedélyező szervek ellenőrzésének megállapításait;
- a jövőre vonatkozó javaslatokat, célok meghatározását a Gyvt. előírásai alapján;
- a bűnmegelőzési program és koncepció főbb pontjait, valamint a gyermekkorú és a fiatalkorú bűnelkövetők számának az általuk elkövetett bűncselekmények számának alakulását, a bűnelkövetés okait,
- a civil szervezetekkel való együttműködés kereteit.

A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat. Nyíregyháza széles körű pénzbeli és természetbeni ellátásokat és személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatásokat biztosít. A Gyvt. alapján ez utóbbiak a Nyírségi Többcélú Kistérségi Társulás fenntartásában levő Nyíregyházi Gyermekjóléti Központ szervezeti keretein belül biztosítottak, valamint ellátási szerződés keretében egyházi és nem állami szervek is közreműködnek a szolgáltatások nyújtásában.

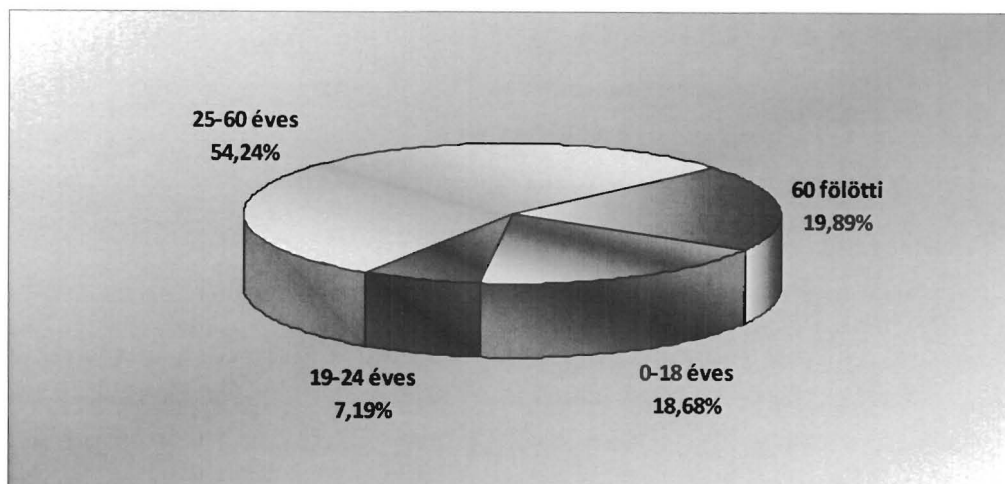
A beszámoló elkészítéséhez az éves jelzőrendszeres tanácskozásra készített jelentéseket, az intézmények beszámolóit valamint az Önkormányzat rendelkezésére álló adatokat, információkat használtuk fel. Mindezeket kiegészítettük a Központi Statisztikai Hivatal adataival.

I. Demográfiai jellemzők

A statisztikai adatok szerint Nyíregyháza lakónépessége 2014. január 1-jén 119.494 fő. Nyíregyháza azon kevés városok közé tartozik, ahol nem csökkent, hanem minimálisan, de nőtt a lakosság száma. A két népszámlálási adatot tekintve (2001-2011) 0,8 százalékos emelkedést mutat, és így közel 120 ezerre tehető a lakosság száma.

A népesség 14,4 %-a gyermekkorú (0-14 éves), több mint 17 ezren vannak. A városban 6400 fő a 15-19 év és 15.237 fő a 20-29 év közöttiek száma. Így a lakosság 32,5 %-a gyermek vagy fiatalkorú. A 30-59 évesek (55.149 fő) aránya 46,2 %, míg az idősebbek aránya (60 év felett) 21,3 %. A gyermeknépesség eltartottsági rátája - a gyermekkorú népességnek (0-14 éves) az aktív korú (15-64 éves) népességhez viszonyított aránya – Nyíregyházán 20,2%, a megyei 23,7 %, a regionális 22,5 % és az országos adat 21,2 %.

Nyíregyháza lakosságának kor megoszlása

Forrás: KSH 2014.

A demográfiai jellemzők ismerete szükséges a nevelés-oktatás szervezéséhez, biztosításához, a különböző szolgáltatások (gyermekvédelmi, egészségügyi stb.) megszervezéséhez, működtetéséhez.

II. Az önkormányzat által nyújtott pénzügyi, természetbeni ellátások

Az ENSZ Gyermekjogi Egyezményével összhangban a Gyvt. a gyermek érdekeit és jogait helyezi előtérbe, elsőbbséget adva a családban történő nevelkedésnek. Ennek érdekében támogatásokat biztosít a család és a gyermek számára. A Gyvt. 18. § (2) bekezdése alapján a települési önkormányzat képviselő-testülete a rendeletében meghatározott módon és feltételek szerint a gyermek és fiatal felnőtt rászorultságára tekintettel további pénzügyi támogatást állapíthat meg. Nyíregyháza MJV Önkormányzata az 54/2011. (XII.16.) önkormányzati rendeletében széles körben állapít meg olyan támogatásokat, amelyeknek a célja, hogy megelőzze és csökkentse a gyermekek anyagi típusú veszélyeztetettségét. A támogatások fedezetét részben állami, részben önkormányzati saját erő biztosította az elmúlt évben.

II.1. Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

A Gyvt.-ben szabályozott ellátás a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény. A támogatás célja, annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a gyermekétkeztetés normatív kedvezményére, természetbeni támogatásra (Erzsébet-utalvány) és egyéb kedvezményekre. Az elmúlt évben 4263 gyermek volt jogosult a kedvezményre. Ebből 4035 kiskorú és 228 nagykorú gyermek.

A kedvezményre való jogosultság elemei:

a. Gyermekétkeztetés normatív kedvezménye

A Gyvt. alapján normatív kedvezmény jogcímen ingyenes étkeztetésben vagy kedvezményes étkeztetésben részesülhetnek a rászoruló gyermekek. 100 %-os kedvezményre jogosult a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő bölcsődés gyermek, óvodás gyermek, az 1–8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő gyermek. 50 %-os kedvezményre jogosult az előbbieken nem említett

rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek és tanuló, a három- vagy többgyermekes családok gyermekei, valamint a tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek, tanuló.

1. táblázat

Normatív kedvezményben részesülő gyermekek

	rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő (fő)		3 gyermekes (fő)	tartósan beteg (fő)	Összesen (fő)
	100%	50%	50%	50%	
	Létszám				
bölcsőde	78	-	32	14	124
óvoda	776	-	296	90	1162
általános iskola	1804	-	525	184	2513
gimnázium		30	104	22	156
szakközépiskola		77	50	12	139
szakiskola		13	4	23	40
kollégium	76	365	106	74	621
Összesen	2734	485	1117	419	4755

Forrás: saját adat, 2014.

Az összes étkező gyermek létszámát tekintve a gyermekek 47 %-a kedvezményesen étkezik.

b. Természetbeni támogatás (Erzsébet-utalvány)

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek augusztus és november hónapban természetbeni támogatásként ún. „gyermekvédelmi” Erzsébet-utalványban részesültek, melynek értéke 5.800 Ft/fő/alkalom. Az utalvány élelmiszer, ruházat, tanszer vásárlására is felhasználható.

2014. augusztusban 4805 fő gyermek (4506 fő kiskorú, 299 fő nagykorú), novemberben: 4512 fő gyermek (4223 fő kiskorú, 289 fő nagykorú) részére továbbítottuk az utalványt. A kézbesítés a Magyar Posta útján történt, amelynek költsége 3.586.756 Ft volt, amelynek fedezetét az önkormányzat saját erőből biztosította.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapításához kapcsolódik a **hátrányos helyzet vagy halmozottan hátrányos helyzet** megállapítása. A fogalom 2013. szeptember 1-jétől változott, amely alapján hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családba fogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított

lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmazottan hátrányos helyzetű

- a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az előző a)-c) pontokban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- b) a nevelésbe vett gyermek,
- c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A jogosultság feltételeinek változása azt jelenti, hogy a 2013. szeptember 1-ig megállapított jogosultságok egy évig érvényesek, tehát 2014-ben a korábbi és az új szabályozás alapján megállapított jogosultságok is voltak.

2. táblázat

Hátrányos helyzetű és halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek száma Nyíregyházán

Időpont	Óvodáskorú 2H (fő)	Óvodáskorú 3H (fő)	Alapfokú 2H (fő)	Alapfokú 3H (fő)	Középfokú 2H (fő)	Középfokú 3H (fő)
2013. október (előző évi beszámoló)	851	188	1826	293	996	83
2014. január	362	117	1094	522	828	316
2014. október	115	181	281	414	138	170

Forrás: <https://www.kir.hu/3hpublikálás>

A hátrányos, halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek számára a köznevelés és a gyermekvédelmi ellátások területén különböző kedvezmények, támogatások biztosítottak.

II.2. Óvodáztatási támogatás

A halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek minél korábbi életkorban történő rendszeres óvodába járását kívánja elősegíteni az óvodáztatás támogatás. Akinek a gyermeke legkésőbb annak az óvodai nevelési évnél a kezdetéig, amelyben az ötödik életévét betölti, megkezdte az óvodai nevelésben való tényleges részvételt és a kérelem benyújtását megelőző időszakban legalább két hónapon keresztül a rendszeresen jár óvodába első alkalommal gyermekenként húszezer forint, ezt követően esetenként és gyermekenként tízezer forint támogatásra jogosult.

Az elmúlt évben 20.000 Ft összegű óvodáztatási támogatás megállapítására 49 gyermek esetében került sor. A rendszeres óvodába járás folytán júniusban 189 fő, decemberben pedig 95 fő részesült 10.000 Ft összegű támogatásban, ami éves szinten 3.820.000 Ft kiadást jelentett.

II.3. Önkormányzati segély

2014. január 1-jétől jogszabályváltozást követően a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, az átmeneti segély és a temetési segély önálló ellátási formaként megszűnt, és önkormányzati segélylyé olvadt össze. Az elmúlt évben összesen 5312 fő részesült önkormányzati segélyben, 8671 esetben. Rendszeres támogatásban 48 fő részesült (havi 8.550 Ft 3 hónapon keresztül), egyszer részesült támogatásban a kérelmezők 39 %-a, két alkalommal a kérelmezők 26 %-a, háromszor vagy több alkalommal a támogatásban

részesítettek 35 %-a. Átlagosan 4-5.000 Ft összegű támogatást kaptak a szociálisan rászorult személyek és családok.

II.4. Helyi autóbusz közlekedési kedvezmény

A nyíregyházi lakóhellyel (állandó lakcím) rendelkező, alap-, vagy középfokú tanintézettel tanulói jogviszonyban álló rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek igénye szerint helyi járatú autóbusz közlekedési támogatásra jogosult. 2014. április 1-től a

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult, illetve szülője, vagy más törvényes képviselője által beszerzett bérletigazolvány és bérletjegy ellenértékének 30 %-át,
- a halmozottan hátrányos helyzetű jogosult, illetve szülője, vagy más törvényes képviselője által beszerzett bérletigazolvány és bérletjegy ellenértékének 80 %-át,

téríti az önkormányzat a lejárt bérletjegy átadása ellenében a tanintézet házipénztárából a szülő, törvényes képviselő részére, összesen 3.557.681 Ft összegben.

II.5. Üdültetési támogatás

A gyermekek nyári táborozását, hasznos időtöltését az Önkormányzat több módon is támogatja.

Az elmúlt év nyarán közel 1000, nyíregyházi gyermek táborozhatott 11 turnusban a szigligeti gyermeküdülőben. A részvételi lehetőség kiterjesztésre került a gyakorló, egyházi és alapítványi iskolákban tanuló minden nyíregyházi lakóhellyel rendelkező diákra, a fenntartó intézmény státuszától függetlenül. Az első turnus 2014. június 16-án kezdődött, az utolsó pedig augusztus 28-án ért véget. A turnusok hétfőtől-szombatig tartottak.

A táborozási díj a költségek számbavétele, valamint a tervezett létszám alapján került meghatározásra. Az általános iskolások 30.000,- Ft/fő költségtérítést fizettek turnusonként (6 nap/5 éjszaka). A befizetett összeg tartalmazta a résztvevők útiköltségét, a közüzemi díjakat, a strandbelépőt, a szállás és háromszori étkezés költségét, valamint a szakmai programok díját.

A táborozó gyermekek közül 10 e Ft kedvezményben részesültek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak, a tartós beteg gyermek, vagy akinek szülei három vagy több kiskorú gyermekről gondoskodnak, összesen 225 fő.

II.6. Nyári táboroztatás

Az Alapfokú Köznevelési Intézményeket Működtető Központ (ALIM) 2014-ben is megszervezte a nyári napközis tábort a nyíregyházi gyermekek számára. Az elmúlt évtől valamennyi nyíregyházi iskolában tanuló nyíregyházi gyermek jelentkezhetett a meghirdetett táborokba érdeklődésének megfelelően. A táborozás 2014. június 16-án kezdődött és 8 turnusban 2014. augusztus 8-ig tartott.

3. táblázat

Kimutatás a nyári táboroztatás igénybevételéről

A tábor helyszíne	Turnusok száma	Résztvevők száma (fő)
Múzeumfalv	2	239
Úszótábor(Arany János Gimnázium és Általános Iskola)	8	390

uszdájának igénybevételével)		
Kis Vakond tábor	8	550
Nyelvi tábor (Sóstóhegy)	6	281
Angol nyelvi tábor (Nyírszőlős)	2	59
Foci tábor (Nyírszőlős)	3	92
Göllesz tábor (Göllesz Viktor Iskolában)	2	26
Összesen:	-	1637

Forrás: ALIM, 2014.

A táborokban a gyermekeket igényeiknek és életkori sajátosságaiknak megfelelő programok várták. Az ismeretszerzés mellett a sok mozgásra, sportra, játékra és élménygyűjtésre törekedtek a szervezők. A táborokban sérült gyermekek (látás, hallás sérült, kerekesszékes, asztmás, ételallergiás stb.), is részt tudtak venni, igényeiket messzemenően figyelembe vették.

A napközis tábor részvételi költsége napi 472 Ft volt, azaz hetente 2360 Ft-ot kellett fizetni a családoknak egy gyermek után. A Gyvt. rendelkezéseinek megfelelően a nyári napközis táborban is alkalmazni kell az étkeztetésre vonatkozó szabályokat, tehát aki normatív kedvezményre jogosult, az a táborban is ezt figyelembe véve köteles a díjat megfizetni. Ennek alapján rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő 325 fő gyermek ingyenesen vett részt a táborban, 188 fő pedig 50 %-os támogatásban részesült.

A tábor megszervezésének költsége 24.574.997 Ft volt, amelyből az önkormányzat 19.399.637 Ft összegű saját forrást biztosított.

II.7. Nyári –téli gyermekétkeztetés

Már szinte hagyományosan az Önkormányzat minden évben megszervezi a nyári gyermekétkeztetést. A 20/2014. (III.20.) EMMI rendelet alapján saját forrás nélkül legfeljebb a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekek 25 %-a után igényelhetett Önkormányzatunk támogatást, napi 440 Ft/fő összegben. Összesen 29.723.760 Ft-ot pályáztunk 1251 gyermek étkeztetésére. Az elnyert támogatás összege 23.023.440 Ft volt (969 gyermek). Tekintettel arra, hogy az étkeztetés lebonyolítására kiírt pályázaton nyertes Elamen Kereskedelmi és Vendéglátó Zrt. napi bruttó 284 Ft-ért vállalta egy ebéd előállítását, így összesen 1501 gyermek részére tudtunk napi meleg ebédet biztosítani a nyári szünidő alatt. Összesen 11 osztóponton vehették át az ebédet a gyermekek és családok. A gyermekek kiválasztásában és a lebonyolításban a Nyíregyházi Gyermekjóléti Központ működött aktívan közre.

Téli gyermekétkeztetés

2014. december 22. és 2015. január 4-e között, a téli szünetben a szociálisan rászoruló gyermekek részére biztosítottunk meleg ebédet. A 649 rászoruló gyermek kiválasztásában a Nyíregyházi Gyermekjóléti Központ működött közre. Az ebédet a nyári étkeztetéshez hasonlóan az Elamen Kereskedelmi és Vendéglátó Zrt. biztosította. A téli étkeztetés költsége 3.634.000 Ft, amely önkormányzati saját forrásból volt biztosítva.

II.8. Tanszercsomag juttatás

Új támogatási formaként került bevezetésre a tanszercsomag juttatás 2014 őszén. A helyi rendeletben foglaltak szerint az önkormányzat természetbeni formában tanszertámogatást nyújt minden év szeptemberben a nyíregyházi székhelyű általános iskolába beiratkozott, állandó nyíregyházi lakóhellyel rendelkező alsó tagozatos általános iskolai tanulók (1-4 évfolyam) részére.

Szeptember 1-jén, az első tanítási napon 4901 gyermek kapott tanszercsomagot. A csomag füzeteket, rajzlapot, grafitceruzát, radírt, ecsetet, zsírkrétát stb. tartalmazott, az iskolai évfolyam szükségletének megfelelően. A csomag értéke összesen 1.500 Ft/csomag volt. A gyermekek a csomagot az iskolákban személyesen vehették át.

II.9. Úszásoktatás

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 2. mellékletében foglaltak szerint az általános iskola 5-6. évfolyama számára kötelezően megszervezendő a testnevelés és sporttantárgyból az úszásoktatás, a két évfolyamra összesen 18 órában. Az érintett gyermekek száma a Klebersberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) adatai szerint összesen 726 fő gyermek. Az úszás oktatását két helyszínen valósítja meg a KLIK: a Nyíregyházi Arany János Gimnázium és Kollégium tanuszodájában és a Sóstó - Gyógyfürdők Zrt. Júlia Fürdőben.

A kötelezően megszervezendő 6. osztályos gyermekek úszásoktatásához az Önkormányzat megállapodás alapján a 2014/15 tanévben 8.709.4080 Ft-tal járul hozzá, 2014. december 31-ig átutalt összeg 4.409.480 Ft volt.

II.10. Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj

Az Önkormányzat a felsőfokú tanulmányokat folytató fiatalokat is támogatja. Évek óta csatlakozunk a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázathoz, amelyet felsőoktatásban résztvevő hallgatók, valamint a felsőoktatási tanulmányokat kezdő tanulók vehetnek igénybe. A 2015. évi fordulóban (2014. őszi pályázat) 235 fő felsőfokú tanulmányokat folytató hallgató („A” típus) és 11 fő felsőfokú tanulmányaikat a 2015/2016. tanévben kezdeni kívánó („B” típus) tanuló részére állapított meg rendszeres támogatást a Szociális, Egészségügyi és Ifjúsági Bizottság, összesen 6.928.500 Ft összegben.

II.11. Rászoruló Hallgatókért Közalapítvány

A Közalapítvány évek óta egyszeri vissza nem térítendő támogatást nyújt felsőfokú tanulmányokat folytató hallgatók részére. A Közalapítvány Kuratóriuma 2014-ben két alkalommal tett közzé felhívást támogatás elnyerésére. Azon hallgatók pályázhattak a támogatásra, akik legalább 5 éve állandó nyíregyházi lakóhellyel, első diploma megszerzésére irányuló felsőoktatási hallgatói jogvisztonnyal, jó tanulmányi eredménnyel rendelkeznek és családjában az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem haladja meg a mindenkori legkisebb öregségi nyugdíj kétszeresét. A Kuratórium a pályázatok elbírálását követően 25.000-60.000 Ft összegű támogatást állapított meg 83 fő részére, összesen 3.525.000 Ft összegben.

III. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások bemutatása

III.1. Gyermekjóléti szolgálat

Nyíregyháza Megyei Jogú Város kötelezettsége a Gyvt. 94. § (4) bekezdése alapján a gyermekjóléti központ működtetése. A gyermekjóléti központ a gyermekjóléti szolgáltatás alapfeladatain túl speciális szolgáltatásokat, így utcai és lakótelepi szociális munkát, kapcsolattartási ügyeletet, kórházi szociális munkát és készenléti szolgálatot biztosít. A Nyírségi Többcélú Kistérségi Társulás fenntartásában működő Nyíregyházi Gyermekjóléti Központ szervezeti keretében 3 gyermekjóléti központ működik:

- Az **Északi Gyermekjóléti Központ** (Nyíregyháza, Tas u. 2.) a Bóbita Bölcsőde épületében, a város északi részén található Jóságvárosban. A város közigazgatási területének északi részén (Bethlen Gábor és a Bocskai István utcától északra eső területen, valamint Nyírszőlős, Sóstógyógyfürdő, Sóstóhegy) és Nyírpazony területén látja el a tevékenységét.
- A **Huszár telepi Gyermekjóléti Központ** Nyíregyháza, Huszár tér 5. szám alatt található a Huszárvár Szociokulturális Központban. A Huszár telepi Gyermekjóléti Központ a feladatait Nyíregyháza közigazgatási területén, a következő városrészekben látja el: Huszár telep, Kertváros, a belváros egy része: Hímes, Északi körút, Vasvári Pál utca a Tokaji út felé eső városrész, Alsó-és Felsőbadúr, Oros, illetve a Nyíregyháza-hoz tartozó valamennyi bokor tanya.
- A **Déli Gyermekjóléti Központ** székhelye a Nyíregyháza, Vécsey utca 15. szám alatt található. Az intézmény ellátási területe Nyíregyháza Megyei Jogú Város déli területe, továbbá a városhoz tartozó külterület egy része is (Kistelekiszőlő, Borbánya, Butykatelep, Császárszállás, Nyírjes, Nagyszállás, Rozsrétszőlő).

4. táblázat

A gyermekjóléti központok által gondozott gyermekek száma 2014-ben

	Északi Gyermekjóléti Központ		Déli Gyermekjóléti Központ		Huszár-telepi Gyermekjóléti Központ	
	gyermek	család	gyermek	család	gyermek	család
Alapellátás	387	238	335	174	343	182
Védelembe vétel	136	61	80	44	63	49
Ideiglenes hatályú elhelyezés	9	5	4	1	3	2
Nevelésbe vétel	59	43	79	45	114	56
Utógondozás	5	5	4	1	5	3
Összesen	596	353	502	270	528	292
Lezárt	266	238	264	192	842	461

Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Központ 2014.

Az Északi Gyermekjóléti Központ ellátási területe Nyírpazonyra is kiterjed, így az adatok tartalmazzák a nyírpazonyi gondozottak adatait is. Alapellátásban 17 gyermeket gondoztak, védelembe vételre 7 esetben került sor, szakellátásba 3 nyírpazonyi illetőségű gyermek került.

5. táblázat

A veszélyeztetettség okai (halmozott adat)

Sorszám	Megnevezés	Kezelt problémák száma
		2014
1.	Anyagi (megélhetési, lakhatással összefüggő, stb.)	791
2.	Gyermeknevelési	651
3.	Gyermekintézményekbe való beilleszkedési nehézség	402
4.	Magatartászavar, teljesítményzavar	325
5.	Családi konfliktus	476
6.	Szülők vagy a család életvitele	691
7.	Szülői elhanyagolás	422
8.	Családon belüli bántalmazás (fizikai, szexuális, lelki)	111

9.	Fogyatékoság, retardáció	61
10.	Szenvedélybetegségek	65
11.	Összesen	3995

Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Központ 2014.

A veszélyeztetettség okai halmozott adatokat tartalmaznak, ami azt jelenti, hogy egy-egy gyermek illetve család esetében nemcsak egy probléma, hanem több is jelen van, felszínre kerül a családgondozás során. A felsoroltak közül kiemelkedő az anyagi, a gyermeknevelési probléma és a szülő vagy család életvitele.

A gyermekjóléti szolgálat felé a családokban jelentkező problémákat elsősorban a jelzőrendszer tagjai jelentik. Köztük a közoktatási intézmények jelzése a leggyakoribb, az esetek 30 %-ában.

A gyermekjóléti szolgáltatás, mint **alpellátás** keretében az intézmény összesen 1065 gyermeket gondozott, az érintett családok száma 594 volt 2014-ben. A családokkal végzett szociális munka alapja az önkéntesség. A családoknak szükséges önként vállalni a gyermekvédelmi szakemberrel való együttműködést. Ezek alapján készíti el a családgondozó a gondozási-nevelési tervet, amely alapján együtt fognak dolgozni az elkövetkezendő hat hónapban. A terv elkészítésébe a szakember bevonja a család, a gyermek életében fontos szerepet betöltő (pl. családtagokat, nevelési-oktatási intézmények szakembereit, pszichológust, stb.) személyeket, szakembereket. Az együttműködés során a Gyermekjóléti Központ szakemberének sok eszköz nem áll rendelkezésére, a tudását, a kommunikációját, a kapcsolatait és a személyiségét tudja felhasználni a megfogalmazott cél/ok eléréséhez. Az alpellátás időszakában a közreműködő személyekkel rendszeres a kapcsolattartás. Amennyiben ezek együttes felhasználása következtében a család elfogadja a segítséget, változás történik a probléma megoldása érdekében, az sikerként könyvelhető el. Ellenkező esetben a felülvizsgálatot követően (hat hónap múlva) tovább gondozzák a családot alpellátás keretében vagy javaslatot tesz a gyermekjóléti szolgálat a Járási Gyámhivatalban a gyermek/ek védelembe vételére (hatósági intézkedés).

A **védelembevételt**, mint hatósági intézkedést - mely már nem az önkéntességen alapszik, hanem a kötelezettségen, - a Járási Hivatal Járási Gyámhivatala hozza meg, dönt a családgondozó javaslata, az érintettek meghallgatását követően, hogy szükséges-e az intézkedés. A védelembe vétel idejére a Járási Gyámhivatal kötelezettségeket ír elő a szülő és a gyermek számára, amelyek betartása szükséges a probléma megoldása érdekében. Ebben az esetben nem dönthetnek úgy a családtagok, hogy nem működnek együtt a családgondozóval, hiszen annak súlyos következményei lehetnek a család életében (pl. a gyermek kikerül a családból - ideiglenes hatályú elhelyezés, más gyermekvédelmi intézkedés). 2014-ben 279 gyermek esetében került sor védelembevételre. A családgondozók a védelembe vételi végzés alapján gondozási-nevelési tervet készítenek, melyben rögzítik a hatóság által meghatározott kötelezettségeket, illetve kiegészítik a szükséges feladatokkal. A védelembe vétel ideje egy év, melyet kérelemre korábban is felülvizsgálhat a hatóság. Ha a védelembe vétellel a gyermek veszélyeztetettségét megszüntetni nem lehet, együttműködés hiánya esetén, a gyermek érdekében a gyermekvédelmi gondoskodás más módját kell választani.

A hatóság a gyermeket **nevelésbe veszi**, ha a gyermek fejlődését a családi környezete veszélyezteteti, és veszélyeztetettségét az alpellátás keretében biztosított szolgáltatásokkal, valamint a védelembe vétellel nem lehetett megszüntetni, illetve attól eredmény nem várható, továbbá, ha a gyermek megfelelő gondozása a családján belül nem biztosítható. Az átmeneti nevelésbe vétellel egyidejűleg a gyámhatóság a gyermeket nevelőszülőnél vagy - ha ez nem lehetséges - gyermekotthonban helyezi el és gyámot (hivatásos gyámot) rendel. A szakellátás rendszerébe került gyermekek vérszerinti családgondozását a Gyvt. alapján a gyermekjóléti szolgálat látja el. 2014-ben 16 gyermek ideiglenes hatályú elhelyezése történt. Az ideiglenes hatályú elhelyezést megalapozó súlyos veszélyeztetettségnek minősül még a gyermek olyan bántalmazása,

elhanyagolása, amely életét közvetlen veszélynek teszi ki, vagy testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődésében jelentős és helyrehozhatatlan károsodást okozhat.

Nevelésbe vétel megszűnése esetén **utógondozást** végez a gyermekjóléti központ családgyógyozója a kiskorú gyermek esetében, melynek célja, hogy elősegítse a gyermek családi környezetébe való visszailleszkedését, önálló életének megkezdését, időtartama egy év.

A gyermekjóléti szolgáltatás alapfeladatain túl, a **gyermekjóléti központ** utcai és lakótelepi szociális munkát, kapcsolattartási ügyeletet, kórházi szociális munkát és készenléti szolgálatot biztosít.

A **kapcsolattartási ügyelet**, amely a Déli Gyermekjóléti Központban és az Északi Gyermekjóléti Központban működik – a kliensek igényeit szem előtt tartva – pénteki napokon 14-16 óráig, és szombati napokon 9-16 óráig. A szolgáltatás elsődleges célja, hogy a szülők – kapcsolattartásra jogosult és kötelezett felek – konfliktusmentesen, a kiskorú(ak) számára is barátságos, nyugodt környezetben tudják lebonyolítani a láthatást, megakadályozni a gyermek(ek) lelki sérüléseit.

A **kórházi szociális munka** keretében a Nyíregyházi Gyermekjóléti Központ kórházi szociális munkásai (koordinátor) koordináló feladatot látnak el a kórház és a gyermekjóléti központ között, tekintettel arra, hogy a kórházban szociális és mentálhigiénés csoport működik. A szakmai munka alapját képezi a két intézmény között kötött együttműködési megállapodás és szakmai program. Az intézmény koordinátorai a jelenlegi gyakorlat szerint heti két alkalommal, keddi és csütörtöki napokon személyesen vannak jelen a kórházban a délelőtti órában, illetve indokolt esetben ettől eltérő időpontokban is. A koordinátorok jellemzően az újszülött és gyermekosztályon vannak jelen, illetve a kórházban működő szociális csoport szakembereivel konzultálnak. A kórháztól a gyermek veszélyeztetettségével kapcsolatos jelzést az intézmény fogadja és a probléma jellegéhez, a veszélyeztetettség mértékéhez, a család szükségleteihez igazodó intézkedést tesz a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében.

A **készenléti szolgálat** célja a gyermekjóléti központ nyitvatartási idején túl felmerülő krízishelyzetekben történő azonnali segítség, tanácsadás vagy tájékoztatás nyújtása. 2014-ben összesen 18 hívás volt. Ezek a hívások jellemzően a gondozási területről érkeztek, azonban 4 alkalommal előfordult olyan, hogy más településről kértek segítséget. Ezekben az esetekben a családgyógyozó igyekezett olyan tanáccsal ellátni a segítséget kérőt, hogy tovább tudjon lépni a problémájának a megoldásában.

Az **utcai és lakótelepi szociális munka** keretében a gyermekjóléti központ az érintett gyermekek lakókörnyezetében, az általuk látogatott bevásárlóközpontokban vagy a saját szolgálatában szervezi a gyermekeknek szóló, beilleszkedésüket, szabad idejük hasznos eltöltését segítő programokat. A gyermekjóléti központ, a programokba lehetőség szerint a gyermek családját is bevonja.

A családgyógyozást az **észlelő – és jelzőrendszeri tagokkal** szoros együttműködésben végzi a családgyógyozó. A jelzőrendszeri tagok közül az általános iskolákkal, óvodákkal van szinte napi kapcsolata a családgyógyozóknak, középfokú intézményekkel kevesebb, az esetszámhoz igazodva. A házi gyermekorvosokkal eseti jellegű a kapcsolat, a védőnői szolgálattal való együttműködést a kölcsönösség és az egyre több közös családlátogatások jellemzik, ezzel elősegítve a közös problémamegoldást. A pártfogó felügyelőkkel való kapcsolatot is a kölcsönös tájékoztatás, információadás jellemzi.

A Nyíregyházi Gyermekjóléti Központ 2014. évben is a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 15. § (7) bekezdése értelmében megszervezte az **éves jelzőrendszeri tanácskozást**, amely minden évben a jogszabálynak megfelelően alkalmat nyújt arra, hogy a jelzőrendszer tagjainak írásos tájékoztatóit figyelembe véve

átfogóan értékeljük a jelzőrendszer éves működését, valamint áttekintsük településünk gyermekjóléti alapellátásának valamennyi formáját, és szükség szerint javaslatot tegyünk működésük javítására.

Az éves jelzőrendszeri tanácskozás 2014. március 27-én került megrendezésre, ahol nagyszámban vettek részt a jelzőrendszeri tagok. A Nyíregyházi Gyermekjóléti Központ az éves tanácskozást megelőzően, minden évben kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a tanácskozás időpontját megelőző hónapban jelzőrendszeri adatlapot állít össze, amelyet megküld Nyíregyháza és Nyírpalony közigazgatási területén található valamennyi jelzőrendszeri tagnak. Az intézmény által szerkesztett jelzőrendszeri adatlap a gyermekjóléti alapellátáshoz és a gyermekvédelmi munkához kapcsolódó kérdéseket, számadatokat, elvárásokat, nehézségeket tartalmazza. A visszaérkezett adatlapok, illetve a gyakorlati tapasztalatok alapján értékeljük az éves tanácskozáson a jelzőrendszer és a jelzőrendszeri tagok éves működését.

A 2014. évben az éves tanácskozás kiemelt témája volt a gyermekbántalmazás és a hozzátartozók közötti erőszak észlelése esetén a jelzőrendszeri tagok, a hatóságok és a gyermekjóléti alapellátás feladata. Az érintett témában többek között a Nyíregyháza Rendőrkapitányság részéről Dr. Illés György rendőr alezredes Vizsgálati Osztályvezető, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Nyíregyházi Járási Hivatal Járási Gyámhivatal részéről Dr. Czompa Zoltán tartottak előadást.

A gyermekjóléti szolgálat az **alapfeladatok mellett számos programot** valósított meg 2014-ben is. Ezek közül néhány: családi napot szerveztek a központokban, prevenciós programok valósultak meg, fogyatékkal élő gyermekek szüleinek segítése szolgáltatás, Maszatóló- Kreatív, érzékfejlesztő foglalkozások, Kanga-Szülőcsoport, Mocorgó- Mozgásfejlesztő tornák babáknak a mamákkal, Cipős doboz akció stb.

III.2. Gyermekek napközbeni ellátása

Nyíregyházán a gyermekek napközbeni ellátása 9 önkormányzati fenntartású (társulás keretében) bölcsődében, valamint más fenntartásban működő bölcsődékben és családi napköziben biztosított. A bölcsőde a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény. Ha a gyermek a 3. évét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható a bölcsődében.

A Nyíregyházi Gyermekjóléti Központ szervezeti keretében működő 9 bölcsődében összesen 716 férőhelyen biztosított az ellátás. A kihasználtság az előző évekhez képest javult (2013-ban a gondozott gyermekekhez viszonyítottan 67,87 %, a beírt gyermekek arányához viszonyítottan pedig 88,79 % volt a kihasználtság)

6. táblázat

A bölcsődék kihasználtsága

Bölcsőde neve	Engedélyezett férőhelyek száma (fő)	Kihasználtság a gondozott gyermekekhez viszonyítva (%)	Kihasználtság a beíratott gyermekekhez viszonyítva (%)
5. Ózike	76	72,6	99,56
6. Napsugár	24	72,77	97,92
7. Hóvirág	40	74,03	99,79
8. Nefelejcs	120 130	66,49	96,60
9. Micimackó	50	71,8	97,00
10. Katica	104	72,38	97,76

12. Babaház	106	70,63	98,51
14. Bóbita	80	63,43	96,15
16. Aprajafalva	106	73,86	96,62
Összesen	716	70,38	97,57

Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Központ 2015.

A bölcsődei felvétel rendje az elmúlt évben változott. A helyi rendeletben szabályozottak szerint 2014 áprilisától az igénylő a bölcsődei ellátást a szolgáltatás igénybevételét megelőző legfeljebb 2 hónapon belül kérelmezheti (korábban már 6 hónappal előtte kérelmezhető volt). Ez a módosítás tette lehetővé, hogy a bölcsődei ellátásba való bekerülés folyamatos és rugalmas legyen.

Üres férőhely esetén időszakos gyermekfelügyeletet biztosíthat a bölcsőde, erre néhány alkalommal került sor.

Jelentős változás történt a bölcsődék finanszírozása területén is az elmúlt évben. A Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről szóló 2013. évi CCXXX. törvény módosítása értelmében, a bölcsődében a korábbi „ténylegesen bent lévő gyermek” alapú finanszírozás helyett, a „beíratott gyermek” alapú finanszírozási rendszer lépett életbe 2014. évtől. Emellett a bölcsődében a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ellátása után differenciált finanszírozás valósul meg: 105%-os, illetve 110%-os támogatást vehettünk igénybe ezen gyermekek után.

Az elmúlt évben jelentős javítási és korszerűsítési munkálatok elvégzése történt meg, a tárgyi feltételek nagymértékben javultak.

- Az 5. sz. Őzike Bölcsődében 2014 őszén fűtéskorszerűsítés: radiátor és vezeték rendszer cseréje, valamint részleges szennyvíz vezeték csere, mely önkormányzati saját erőből valósult meg.
- A 6. sz. Napsugár Bölcsődében "Huszártelep területi és társadalmi re-integrációja" ÉAOP-5.1.1/B-09-2f-2012-0002-Szociális város rehabilitáció projekt keretében külső hőszigetelés, nyílászáró csere és tetőszigetelés történt.
A gondozási egység festése, valamint a zsírfogó akna beépítése is megtörtént, ez utóbbiak önkormányzati forrásból.
- 7. sz. Hóvirág Bölcsődében Épület energetikai korszerűsítés történt a KEOP 5.5.0/A/12-2013-0416 azonosító számú projekt keretében: külső homlokzati szigetelés és színezés, tetőszigetelés és gázkazán csere valósult meg.
- 8. sz. Nefelejcs Bölcsőde: Épület energetikai korszerűsítés a KEOP 5.5.0/A /12-2013-0416 azonosító számú projekt keretében külső homlokzati szigetelés és színezés, tető csere, valamint radiátor és csőcsere valósult meg.
- 9. sz. Micimackó Bölcsőde: Nyíregyháza város 9 közintézményének energetikai korszerűsítése című, KEOP 5.5.0/A/12-2013-0364 azonosító számú projekt keretében nyílászárók cseréje, külső homlokzat és tetőtéri hőszigetelés, valamint radiátor csere valósult meg.
- 12. sz. Babaház Bölcsőde: energetikai korszerűsítés a KEOP 5.5.0/A/12-2013-0416 azonosító számú projekt keretében: homlokzati szigetelés és színezés, tetőszigetelés, továbbá nyílászáró és radiátor csere valósult meg.
- 14. sz. Bóbita bölcsődében: nyílászáró csere, a külső homlokzati szigetelés és színezés, tetőszigetelés, amely teljes mértékben önkormányzati forrásból valósult meg.
- 16. sz. Aprajafalva Bölcsőde: 15 db műanyag ablak került beépítésre, valamint a bölcsőde főbejárata előtti terület térköves burkolása történt meg önkormányzati forrásból.

Az épületek korszerűsítése mellett az elektronikai, informatikai eszközök és felszerelések is cserélődtek, korszerűsödtek. Így a meghibásodott gépek cseréje, javítása történt, homokozó homokcseréjére sor került, udvari játékok festése, felújítása stb.

2014 májusában a NYÍRTÁVHŐ Kft. 5 bölcsődét (6. sz. Napsugár Bölcsőde, 7. sz. Hóvirág Bölcsőde, 8. sz. Nefelejcs Bölcsőde, 9. sz. Micimackó Bölcsőde, 12. sz. Babaház Bölcsőde) összesen 500.000 Ft támogatásban részesített, melyből játékeszközöket, valamint bölcsődei fektetőket vásárolt az intézmény.

Össességében 2014-ben a bölcsődék megújultak, fejlődtek, kihasználtságuk növekedett.

III.3. Gyermekek átmeneti gondozása

A gyermekek átmeneti elhelyezése Nyíregyházán a családok átmeneti otthonaiban és egy gyermekek átmeneti otthonában történhet.

Családok átmeneti otthona ellátás az önkormányzati (társulás keretében) fenntartású Nyíregyházi Gyermekjóléti Központ szervezeti keretében működik, valamint ellátási szerződés keretében egyházi (Oltalom Szeretetszolgálat) és nem állami fenntartású (Magyar Vöröskereszt Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezet) intézmény nyújt átmeneti ellátást a város területén. Ez utóbbi intézmények ellátási területe nemcsak Nyíregyháza közigazgatási területe.

A **Nyíregyházi Gyermekjóléti Központ Családok Átmeneti Otthona** 2013. novemberétől az intézmény felújítása miatt a Nyíregyháza, Benkő István út 1. alatt lévő Művelődési Házban működött. Az épület alsó szintjén konyha, társalgó, dolgozói iroda található, a felső szinten a kilenc szobát és vizesblokkokat, mosókonyhát biztosító lakótér. A családok külön szobákban voltak elhelyezve, konyhát, vizesblokkokat közösen használták. Az Otthon zavartalan működését nem befolyásolta az ideiglenes telephelyváltás, ugyanakkor a kihasználtságot befolyásolta.

7. táblázat

Az Otthon kihasználtsága 2014-ben

Hónap	Jan.	Febr.	Márc.	Ápr.	Máj.	Jún.	Júl.	Aug.	Szept.	Okt.	Nov.	Dec.
Kihasználtság	65%	70%	62%	62%	67%	45%	72%	75%	75%	85%	85%	85%

Forrás: Nyíregyházi Gyermekjóléti Központ 2014

A mellékelt táblázatból látható, hogy az otthon kihasználtsága 2014. évben alacsony volt. Ennek az oka, hogy a jelentkező családok annak ellenére, hogy az intézmény minden lakónak autóbusrészt biztosított, a várostól való távolság miatt visszamondták az igénylésüket. Az iskolás gyermekeket nevelő családok számára a szülők elmondása szerint, a nem megfelelő gyakoriságú buszközlekedés miatt nehéz volt időben eljutni az oktatási- nevelési intézményekbe. A júniusi hónap alacsony kihasználtság annak tudható be, hogy négy családnak lejárt a törvény szerint meghatározott lakhatási lehetősége, így kiköltöztek az otthonból. Júliustól fokozatosan sikerült a helyeket feltölteni, de a kérelmet beadó családok a fent említett okok miatt csak akkor kívántak beköltözni, amikor az intézmény visszaköltözik a régi helyére.

Az elhelyezést kiváltó okok a 2014-ben beköltözött családoknál:

- 10 család esetében lakhatási problémák, hajléktalanná válás,
- 2 család esetében családi konfliktus állt a háttérben,

- 1 család krízis helyzetben került elhelyezésre.

Az elhelyezést kiváltó okok mindig komplexek és szorosan összefonódnak. Szinte mindegyik családra jellemzőek a helytelen életvezetési szokások, gyermeknevelési és párkapcsolati problémák, alacsony iskolai végzettség, munkaerő piaci tapasztalat hiánya, a gyermekek magatartási és tanulási problémái. Ennek függvényében dolgoz ki komplex gondozási tervet az intézmény a családdal együtt, tűz ki célokat, és motiválja a családot a célok megvalósításához szükséges feladatok elvégzésére.

Az intézmény számos szabadidős programot szervezett a lakók számára. A szabadidő irányított eltöltésével is erősítik a családokban a szülő-gyermek kapcsolatot. Megfigyelhető, hogy a bekerülő szülők egy része maga sem rendelkezik mintával és valós tapasztalattal a családi működésről. A szülők figyelmét fel kell hívni a tudatos nevelés és a mintaadás fontosságára. Ennek egyik eszköze a jeles napok megünneplése.

A szakmai munka során nagy hangsúlyt fektet az intézmény a gyermekekkel való tanulásra, a gyermek iskolai előmenetelében való segítségnyújtásra, valamint az egyéni fejlesztésre. Erre jó lehetőséget biztosított a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program keretén belül benyújtott pályázat (TIOP-3.4.2.-11/1-2012-0085). A pályázat keretein belül heti két órában korrepetálást, az óvodásoknak képességfejlesztő, iskolára való felkészítő foglalkozást tartott az otthon családgondozója, de a pályázati programon kívül is minden nap „tanuló sarkot” működtetnek. A pályázat részeként a felnőtt lakók heti két alkalommal német nyelv oktatásban részesültek. A pályázat 2014. október 31-én zárult, ezt követően történt meg a visszaköltözés a Nyíregyháza, Tokaji u. 3. szám alá, ahol korszerű, modernizált körülmények között részesülhetnek ellátásban a rászoruló családok.

A **Nyíregyházi Gyermekek Átmeneti Otthona** 16 férőhelyen biztosít ellátást az átmenetileg felügyelet nélkül maradt gyermekek számára. A gondozás során elsődleges cél, hogy a gyermekek iskolaváltás nélkül folytassák tanulmányaikat. Szállításukat kisbusszal végzi az intézmény, de a nagyobbak bérlettel, önállóan közlekednek. A gyermek ellátása mellett hangsúlyt kap azon gondok megnevezése, amelyek az átmeneti gondozáshoz vezettek, és azok megoldása annak érdekében, hogy a gyermek minél hamarabb visszatérhessen otthonába.

Tapasztalatok alapján a leggyakoribb bekerülési okok a következők:

- családi konfliktusok (válás körüli helyzet: új anya, új apa)
- gyermek magatartása (kamaszkori krízis)
- szülők gyakori, illetve tartós betegsége, kórházi ápolása
- szenvedély betegségek
- kommunikációs zavarok (szülő-gyermek konfliktus)
- iskolakerülés
- a szülő indokolt távolléte (külföldi munka, több műszakos munkarend stb.)

Fontos tehát a probléma hátterének a feltárása, és ennek érdekében a családnak együtt kell működnie. A megoldás érdekében az intézmény szoros kapcsolatban áll a gyermekjóléti szolgálattal, és a jelzőrendszer tagjaival.

Statisztikai adatok alapján éves átlagban havonta 12-13 gyermek tartózkodik az otthonban, ami 80-85%-os kihasználtságot jelent. Átlagban 7-8 hónapot töltenek el, de egyre több a 12 hónapon túl is gondozott gyermek. Ezekben az esetekben a probléma összetettebb, amelyek megoldása hosszabb ideig tart.

2008-tól az átmeneti otthon ellátási területe kibővült a környező településekre is, így már 9 településről (Nyírtelek, Nyírpazony, Kótaj, Napkor, Nagycserkesz, Kálmánháza, Ibrány, Sényő, Nyírtura) is fogadnak segítségre szoruló gyermekeket.

Az elmúlt évben megvalósult TIOP-3.4.2-11/1 pályázatnak köszönhetően immár korszerű, tágas, akadálymentes, minden igényt kielégítő épületben 2-3 ágyas szobákkal, szintenként kényelmes nappalival, csoport szobákkal, szülő fogadására alkalmas helyiséggel, nemenkénti vizesblokkal rendelkező intézmény nyújt a jogszabályban meghatározott időtartamban átmeneti elhelyezést a rászoruló gyermekeknek. 2014-ben már a nyár az új otthonba való költözés előkészítésével telt. Pályázati program keretében egy kézműves szakember irányításával készültek a gyerekek az otthon dekorálására, saját szobájuk díszítésére. Ez jó olt arra is, hogy együtt éljék meg azt a várákozást, amit az újdonság hozhat nekik.

IV. A felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatainak, továbbá a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végzők ellenőrzésének alkalmával tett megállapítások

A Gyvt. szerint a szolgáltatót, intézményt, hálózatot a jogszabályokban és a szolgáltatói nyilvántartásban foglaltaknak megfelelően kell működtetni, amelyet a működést engedélyező szerv ellenőriz. 2014-től az ellenőrzés megindításáról szóló értesítéseit elektronikus úton közli az ellenőrző szerv.

2014 –ben a Szabolcs- Szatmár- Bereg Megyei Kormányhivatal Szociális és Gyámhivatalának Gyámügyi és Gyermekvédelmi Osztálya, mint működést engedélyező szerv a Nyíregyházi Gyermekek Átmeneti Otthonának működését ellenőrizte. Az ellenőrzést követő jegyzőkönyvben foglalt megállapítások és javaslatok figyelembevételével az otthon szakmai programja, valamint annak mellékletei módosításra, illetve bővítésre kerültek; így például a szakmai programban az ellátási terület ezentúl demográfiai jellemzők segítségével kerül bemutatásra, valamint új Erdekképviselői Fórum működési szabályzat került kialakításra.

A bölcsődékben a Sz-Sz-B Megyei Kormányhivatal Élelmiszer-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága tartott élelmiszerbiztonsági ellenőrzést, a Sz-Sz-B Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság tűzvédelmi ellenőrzést, az ENERGO-LINE Kereskedelmi és Szolgáltató Kft által az elektromos napernyő érintésvédelmi felülvizsgálat, a Polgármesteri Hivatal Ellenőrzési Osztálya a bölcsődei ellátás állami támogatásának igénylését megalapozó nyilvántartások ellenőrzését folytatta le, a Sz-Sz-B Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége és a „Tűzmegeelőzés” Kft. felülvizsgálta a játszótéri eszközöket.

A 78/2003 (XI. 27.) GKM rendelet szerinti kötelező időszakos ellenőrzés megállapításait jegyzőkönyvbe foglalták, mely alapján valamennyi bölcsődében az udvari játékok jelentős részét balesetveszélyesnek minősítették, ezért korrigálásuk és pótlásuk az elkövetkezendő időkben fontos feladatunk.

V. A bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása (amennyiben a településen készült ilyen program), valamint a gyermekkorú és a fiatalkorú bűnelkövetők számának az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása.

A gyermekkorú és a fiatalkorú bűnelkövetők számáról, az általuk elkövetett bűncselekmények számáról, a bűnelkövetés okairól a jelzőrendszer tagjaitól (a Gyvt. 17. §-a alapján a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot lát el többek között a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, a pártfogó felügyelői szolgálat, akik a jelzőrendszer tagjai) származnak információink.

Az éves tanácskozáson a Nyíregyházi Járásbíróság elmondta, hogy kiskorú veszélyeztetése büntett miatt 27 esetben indult eljárás (elhanyagolás, iskoláztatás elmulasztása, a kiskorú rábírása bűncselekmény elkövetésére). A fiatalkorúak által elkövetett bűncselekmények száma 278, az érintett fiatalkorúak száma

356 fő. Jellemzően vagyon elleni (lopás, rablás), közrend elleni (garázdaság), kábítószer használattal összefüggő és testi épség elleni (testi sértés) bűncselekményeket követnek el.

A Nyíregyházi Járási Ügyészség beszámolója szerint a nyomozó hatóság által közölt szám adatok szerint 2014. évben Nyíregyháza területén elkövetett kiskorú veszélyeztetése miatt 33 esetben került sor gyanúsítottkénti felelősségre vonásra. 2014. évben Nyíregyháza területén elkövetett kiskorú veszélyeztetése miatt folytatott bűnügyekben - ahogy a korábbi években is - a bűncselekmények elkövetési magatartásai gyakorlatilag valamennyi elkövetési módot felölelték; így bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésére rábírással vagy rábírní törekvéssel, iskolába járás ellenőrzésének elmulasztásával, gondozás és ellátás nélküli őrizetlenül hagyással, orvosi ellátásról gondoskodás elmulasztásával, bántalmazással illetve lelki gyötrellem okozásával történő magatartásokat tártak fel a büntetőeljárások. A fenti elkövetési magatartások közül több esetben azok egymás mellett is megvalósultak.

Nyíregyháza Rendőrkapitányság adatai szerint a gyermek- és fiatalkorú bűnelkövetők száma 113, a szabálysértést elkövetők száma 229 volt az elmúlt évben. A statisztikai adatok azt mutatják, hogy a gyermekkorúak esetében garázdaság, lopás, rongálás a jellemző elkövetett cselekmény. Fiatalkorúak esetében lopás, garázdaság, könnyű- és súlyos testi sértés elkövetése a jellemző, magasabb számban fordul elő az elkövetés de emellett arányaiban sokkal kevesebb mértékben fordult elő zaklatás, kényszerítés, közúti baleset okozás, szemérem sértés, önbíráskodás, rablás, rongálás, zsarolás, új pszichoaktív anyaggal való visszaélés.

Nyíregyházi Rendőrkapitányságon 18 év alattiakkal szemben prostitúció miatt indított eljárásokból megállapítható, hogy területünkön kevesebb lett az ilyen jellegű cselekmény a gyakori rendőri ellenőrzésnek köszönhetően. Akik jelenleg Nyíregyháza utcáin fiatalkorúként prostitúciós tevékenységet folytatnak, leginkább a szakellátás intézményeiből szökött nevelésbe vett fiatalok, aki pénzszerzési céllal végzik a tevékenységet.

A Rendőrség által megvalósított prevenciós programok: D.A.D.A. program, Ovi-Zsaru program, Ifjúságvédelmi, bűnmegelőzési és kábítószer ellenes előadás, helyszín: óvodák és általános és középiskolák, 2500 fölött volt a bevont gyermekek/fiatalok száma.

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Igazságügyi Szolgálat adatai szerint a fiatalkorú pártfogoltak száma 114. Az elkövetett bűncselekmények típus szerinti megoszlásában arányaiban az adatok nyilvánvalóan egybecsengnek a rendőrség, ügyészség, járásbíróóság adataival. Lopás, garázdaság, testi sértés arányaiban magas, az új pszichoaktív anyaggal visszaélés, rablás, rongálás és más egyéb tényállások sokkal kisebb arányban.

VI. A települési önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés

A gyermekjóléti feladatokat az önkormányzat a Gyvt. alapján más szervvel, személlyel kötött ellátási szerződés útján, illetve társulásban is biztosíthatja. Nyíregyházán a gyermekek napközbeni ellátásában és átmeneti elhelyezésében ellátási szerződés alapján egyházi és nem állami szerv is részt vesz.

A gyermekek napközbeni ellátásának formája az **alternatív napközbeni ellátás**, amelyet a Periféria Egyesület működtet a város területén. Az alternatív napközbeni ellátás

- a játszótéri program, játszóház, klubfoglalkozás keretében nyújtott, a szülő és a gyermek kapcsolatát erősítő, a gyermek szocializációját támogató, valamint egyéb szabadidős és prevenciós szolgáltatás,
- és a csellengő vagy egyéb okból veszélyeztetett iskoláskorú gyermekek számára biztosított nappali felügyelet, sport-, illetve egyéb foglalkozás és étkeztetés.

A Periféria Egyesület éves beszámolója alapján közösségi programjaik keretében az Örökösöldi Községi Házban olyan változatos foglalkozásokat szerveztek, melyek a legkisebbektől egészen a felnőtt, sőt nyugdíjas korosztály érdeklődésére is számot tartottak. A tanítási és nyári időszakban egyaránt hasznos, és tartalmas szabadidő eltöltési alternatívákat kínáltak gyermekek, fiatalok számára. Az iskolai szociális munka keretében kompetenciafejlesztő, egészségügyi és kábítószer prevenció foglalkozásokat, színjátszó kört, hangterápiás csoportot, meseterápiás csoportot, dinamikus szenzoros integrációs valamint játszóházi csoportfoglalkozásokat szerveztek a Szőlőskerti Általános és Angol Kéttannyelvű Iskolában. A Huszár telepen egy pályázati projekt keretében folytatták az előző évben megkezdett munkát (egészségügyi prevenció, ping-pong klub, készségfejlesztő csoportok, kreatív műhely), mellyel a telepen élő gyerekek, fiatalok tartalmas szabadidő eltöltését segítették elő, kiegészülve az anyukáknak szervezett klubfoglalkozással, ahol a várandóssággal, gyermekneveléssel kapcsolatos kérdéseiket, gondolataikat, problémáikat oszthatták meg egymással, illetve tanácsot kérhettek a programban önkéntesen tevékenykedő védőnőtől.

Az Egyesület tevékenységét az Önkormányzat a költségvetési rendeletben meghatározott mértékben támogatja, 2014-ben 4 millió Ft összegben.

Gyermekek átmeneti elhelyezésére a családok átmeneti otthona intézmény szolgál. A társulás keretében fenntartott intézmény mellett a Magyarországi Evangélikus Egyház által fenntartott Családok Átmeneti Otthona az önkormányzattal kötött ellátási szerződés alapján és a Magyar Vöröskereszt Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezete által fenntartott Családok Átmeneti Otthona biztosít ellátást a gyermek és szülője számára.

Az előbbi intézmény az **Oltalom Szeretetszolgálat** szervezeti keretében működik. Az ellátás esetében 2014-ben a legnagyobb változást az új telephely jelentette, az ellátás ugyanis az eddiginél csendesebb környezetbe, a Rezeda u. 79/C. szám alatt található új, korszerű épületbe költözött 2014 harmadik negyedévében. Ez egyúttal férőhely-növekedést is jelent: az eddigi 36 helyett jelenleg 40 férőhely szerepel a működés i engedélyben. A korábbi telephelyre jellemző túlszűfolttság megszűnt, továbbá lehetségessé vált az édesanyák mellett az édesapák elhelyezése is, ami nagy előrelépést jelent a szakmai munkában, hiszen nem kell elválasztani a családokat annak érdekében, hogy hozzáférjenek a családok átmeneti otthona szolgáltatásaihoz. 2014-ben összesen 121 ellátott vette igénybe a szolgáltatásokat, ebből 28 anya, 2 apa és 91 gyermek. Az intézmény-részleg alapfeladatokon és kiegészítő ellátásokon túl 2014-ben a TIOP-3.4.1.B-11 / 1-2012-0012 azonosítószámú, Családbarát Oltalom című pályázat megvalósítása illetve az ellátás teljes átköltöztetése kapott nagy hangsúlyt.

A **Magyar Vöröskereszt Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezete** ellátási szerződés alapján „Félutas” Kiléptető Házat működtet. A „Félutas” Ház program célja, hogy a családok átmeneti otthonából kikerülve a bántalmazott nő és gyermeke számára lakhatást biztosítson, oly módon, hogy önálló életvitelt folytassanak, de még kapjanak hozzá segítséget. Ez az ellátási forma hidat képez az átmeneti gondozás és a társadalomba való beilleszkedés között. Ezek mellett jelentősége, hogy a segítségnyújtás, a támogatott életvezetés mellett biztosítja a védelmet a rászoruló család/családok részére. A segítő munka folyamán az önálló életbe való kilépéshez több szakember működik együtt (szociális munkás, szociálpedagógus, pszichológus). A természetes erőforrások elérése és mozgósítása mellett a „Félutas” ház lehetőséget teremt a család számára, hogy jövőképe szerint megválassza a legmegfelelőbb hosszú távú stratégiát saját maga és gyermekei számára.

Az önkormányzat a város területén működő civil szervezetek tevékenységét egyéb módon is támogatja. A **Hétszínvirág '98' Gyermekjóléti Nonprofit Kft** részére haszonkölcsön szerződés keretében biztosítja a

bölcsődei ellátás biztosításához az ingatlant, a szerződés 2014. novemberi módosítása alapján 2019. december 31-ig.

Az Önkormányzat a helyi önszerveződő közösségek pénzügyi támogatásának rendjéről szóló 24/2008. (IV.29.) önkormányzati rendelete alapján a civil szervezetek programjainak megvalósítását támogatja. Az Alapok által meghirdetett pályázatok keretében számos gyermekjóléti tevékenységet folytató, gyermekek részére programokat megvalósító civil szervezeteket támogatunk.

Az Önkormányzat kiemelt figyelmet fordít a drogprevenációs feladatok megoldására, a költségvetésben külön forrást biztosít prevenációs programok megvalósítására, amelynek keretében civil szervezetek részére biztosít lehetőséget a helyi közösségi résztvevők együttműködésén alapuló, a drogfogyasztással szemben alternatívát nyújtó programok, egészségfejlesztési-drogmegelőzési programok, gyermekek, fiatal felnőttek szerhasználatának megelőzését szolgáló programok megvalósítására.

VII. Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján (milyen ellátásokra és intézményekre lenne szükség a problémák hatékonyabb kezelése érdekében, gyermekvédelmi prevenciók elképzelések).

A gyermekvédelmi tevékenységről szóló éves értékelése az elvégzett feladatok számbavételét és a jövő irányvonalainak meghatározását szolgálja. Az Önkormányzat célja a gyermekjóléti ellátások rendszerének fenntartása, az ellátások, szolgáltatások megtartása, az ehhez szükséges pénzügyi háttér megteremtése és biztosítása.

2015. szeptembertől a gyermekek óvodai nevelése 3 éves kortól kötelező. Nyíregyházán az óvodai férőhelyek száma folyamatosan növekszik, amely részben a megvalósított önkormányzati óvodafejlesztési projekteknek köszönhető. A statisztikai adatokat alapul véve a belvárosi, a közlekedési csomópontokhoz, a munkahelyekhez közeli óvodák maximális kihasználtsággal működnek. Az Önkormányzat kapacitásbővítés érdekében pályázatot nyújtott be 2 óvoda létesítésére, amelynek eredményeképpen 6 csoporttal bővülne az óvodai ellátás.

Az önkormányzat célja az új férőhelyek bővítése mellett a meglévő infrastrukturális feltételek javítása, korszerűsítése. Az elmúlt évben is több gyermekjóléti és köznevelési intézmény újult meg, ennek folytatását a jövőben is tervezzük, amelyre várhatóan a 2014-2020 költségvetési időszakban a Településfejlesztési Operatív Programban nyílik lehetőség.